OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OSA 2
Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset: Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki pähkinänkuoressa

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet - Oppimisen tuen uudistus esiopetuksessa
2025

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 – päivitykset 2025

- Luku 1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma
- Luku 2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet
- Luku 3 *Esiopetuksen toimintakulttuuri*
- Luku 4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet
- Luku 5 *Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki*
- Luku 6 Opiskeluhuolto
- Luku 7 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Videon sisältö:

Luku 5 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- 5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet
- 5.1.2 Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen

5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- 5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi
- 5.3.2 Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
- 5.3.3 Tukea koskeva päätös

5.4 Oppimisen ja esiopetuksen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

- 5.4.1 Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö
- 5.4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

5.5 Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

- 5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus
- 5.5.2 Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu
- 5.5.3 Muut opetuspalvelut
- 5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä
- 5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Muutettuja ja tarkennettuja käsitteitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvussa 5

Nykyiset käsitteet	Muutetut käsitteet
Kasvun ja oppimisen tuki	**Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki**
Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki	-
-	Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt Ryhmäkohtaiset tukimuodot Lapsikohtaiset tukitoimet
• Osa-aikainen erityisopetus • Erityisopetus	• Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä • Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä • Erityisopettajan opetus pienryhmässä
-	• Yleinen tukiopetus • Opetuskielen tukiopetus
• Pedagoginen arvio • Pedagoginen selvitys • Oppimissuunnitelma • Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	• Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi *(sisältyy seuraavaan)* • Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
Erityisen tuen päätös	Tukea koskeva päätös
Pidennetty oppivelvollisuus	Pidennetty oppivelvollisuus → Varhennettu oppivelvollisuus
	Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppimisen tuen uudistus pähkinänkuoressa

- Keskiössä oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen.
- Ryhmässä toteutettava tuki ensisijainen tukimuoto: tukea useammalle ja ennaltaehkäisevästi omassa ryhmässä.
- Opetussuunnitelmassa kuvattu ja paikallisesti toteutettava opettajien ja muun esiopetushenkilöstön yhteistyö vahvistaa tuen suunnittelua ja toteutumista.
- Suunnittelu ja päätöksenteko vahvistaa lasten oikeusturvaa ja tekee annettavat tukitoimet paremmin näkyväksi huoltajille.
- Tavoitteena, että kaikki lapset pääsevät osallistumaan esiopetukseen.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen lähtökohdat

- Laadukas esiopetus on perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.
- Opetuksessa otetaan huomioon **sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet**. Opetuksen käytännön toteutuksessa huomioidaan **lasten erilaiset edellytykset oppia**.
- **Oppimisympäristöt** tulee rakentaa sekä esiopetuksen ryhmässä että esiopetuksen toimipaikassa kaikille lapsille sopiviksi.
- Oppimisen tai esiopetukseen osallistumisen **vaikeuksia ehkäistään ennakolta** esimerkiksi
  - monipuolisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä
  - ryhmiä joustavasti muuntelemalla
  - opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki 1.8.2025 alkaen

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Lapsikohtaiset tukitoimet

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan opetus pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

Varhennettu oppivelvollisuus 1.8.2026 alkaen → Jatkumo opetuksen järjestämiseen perusopetuksessa

Esiopetus 5- ja 6-vuotiaille, joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

Pidennetty oppivelvollisuus 31.7.2026 asti

Muut opetuspalvelut

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan lapsen opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen poikkeava järjestäminen (terveydentilasta johtuen)

Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

5 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

- Laadukas esiopetus on perusta lapsen **kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille**
- Oppimisen tai esiopetukseen osallistumisen vaikeuksia **ehkäistään ennakolta** esimerkiksi **erilaisilla monipuolisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä**
- **Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet**.
- Opetuksen järjestäjän **tulee varmistaa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt osana kaikkea esiopetuksen toimintaa**
- Oppimisympäristöt tulee rakentaa sekä esiopetuksen ryhmässä että esiopetuksen toimipaikassa kaikille lapsille sopiviksi.
- Opetuksen käytännön toteutuksessa huomioidaan **lasten erilaiset edellytykset oppia**
- Opetusjärjestelyillä, kuten **eriyttämisellä, ryhmien muodostamisella sekä samanaikais- tai yhteisopetuksella** voidaan tukea kaikkien lasten oppimista

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

- Lapsella, jolla on **vaikeuksia osallistua esiopetuksessa annettavaan opetukseen**, on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tueksi.
    - Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään **inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.**
- Riittävän varhain aloitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot tukevat **lapsia** oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa.
- Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan, järjestetään ja päätetään **lapsen edun mukaisesti** viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**.
    - Lapsen edun selvittäminen edellyttää **lapsen näkemyksen huomioon ottamista** kaikissa häntä koskevissa asioissa. Lapsen näkemys otetaan huomioon lapsen iän ja kehityksen mukaisesti.

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan toimipaikan tai yksikön oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen

- rakenteet
- toimintatavat
- työn- ja vastuunjako
- moniammatillinen ja monialainen yhteistyö
- huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

- miten ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan
  - tiedossa olevat tarpeet
  - esiopetusvuoden aikana ilmenevät tarpeet

Lukuvuosisuunnitelma on toimipaikan tai yksikön tuen suunnittelun työväline

5.1 Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen
- 5.1.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

lapsiryhmän tarpeet huomioidaan siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

annetaan oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä ennakoivasti ja suunnitelmallisesti

Lapsikohtaiset tukitoimet

annetaan, jos lapsella on oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa

5.1.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja lapsikohtaisten tukitoimien tavoitteena on turvata se, että **kaikki lapset** voivat oppia ja toimia ryhmässä **esiopetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti**.
- Huomiota kiinnitetään erityisesti **esteettömyyteen, saavutettavuuteen** sekä **oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen**.
- Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki, jota annetaan esiopetusryhmässä, muodostaa kokonaisuuden opiskeluhuollon kanssa. → edistävät oppimisen ja osallistumisen lisäksi **lasten osallisuutta ja yhteisöön kiinnittymistä**
    - Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, ja se on keskeinen esiopetukseen osallistumisen tukemisen muoto → vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin

5.1.2 Tuen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen

- Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen opetuksen järjestämisen kannalta **välttämätön tieto tulee siirtää salassapitovelvoitteiden estämättä**
    - Tiedonsiirto on tärkeää myös lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen, toimipaikasta toiseen tai toisen opetuksen järjestäjän esiopetukseen
- Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista **tukitoimista ja niiden vaikuttavuudesta hyödynnetään esiopetuksessa**
    - Mikäli lapsella on ollut varhaiskasvatuksessa **apuvälineitä**, hän on saanut **tulkitsemispalveluita**, lapsikohtaista **avustamispalvelua** tai **erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti ryhmäkooltaan pienemmässä ryhmässä**, lapsen esiopetuksessa järjestettävien lapsikohtaisten tukitoimien tarve voidaan arvioida ja tuen toteuttaminen suunnitella lapsen siirtyessä esiopetukseen ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.
    - Tukitoimien jatkumo esiopetuksesta perusopetukseen luvussa 5.3.2

5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

- osa esiopetuksen **kaikkea toimintaa** ja keskeinen osa esiopetuksen toimintakulttuuria
- suunnitellaan ja toteutetaan paikallisesti, ja kytkeytyvät suoraan sekä **esiopetusryhmän että koko yhteisön tarpeisiin**
- perusta **opettajien ja muun henkilöstön osaaminen**, **moniammatillinen yhteistyö** sekä **näiden kehittäminen ja johtaminen**

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- tarkoituksena on varhaisessa vaiheessa ja ennaltaehkäisevästi vastata **lasten moninaisiin tuen tarpeisiin ryhmässä**
- **resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti** oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden **lisänä**
- ei edellytä lapsikohtaista arviota, suunnitelmaa tai hallintopäätöstä, vaan niiden **toteuttaminen on suunniteltava osana esiopetuksen toimintaa**

Luku 5.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

- opetusryhmien muodostaminen siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet ja esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa
- lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetus sekä kielitietoinen opetus
- työtapojen ja oppimisympäristöjen muuntelu, jotta oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuvat lapsen edun mukaisesti

Pedagogiset järjestelyt mm.

- Päivittäiset ja muut säännöllisesti toistuvat toiminnot sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmi
- Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, kuten puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät (kuvat, viittomat jne.)
- Yhteisten ja johdonmukaisten pedagogisten työtapojen sekä menetelmien käyttö
- Erilaiset eriyttämisen muodot
- Tarvittavat ryhmäkohtaiset apuvälineet

Rakenteelliset järjestelyt mm.

- Tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen
- Ryhmän lapsimäärän pienentäminen
- Henkilöstön mitoitukseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut
- Avustava, ryhmäkohtainen henkilöstö
- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Mahdollistavat tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttamisen ryhmässä

Luku 5.2 Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Tukimuotojen toteuttamisen edellytyksenä on **opettajan, erityisopettajan ja muun henkilöstön yhteistyö** ja yhteisesti rakentuva näkemys esiopetusryhmän ja ryhmään kuuluvien lasten tuen tarpeista.

Opettajan antama yleinen tukiopetus

- tavoitteena lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeminen
- kohdentuu ensisijaisesti oppimiskokonaisuuksiin
- ryhmän toiminnan eriyttämistä
- annetaan joustavissa pienemmissä ryhmissä
- voidaan antaa ennakoivasti ja vastata myös lasten sairaspoissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

- tavoitteena lasten opetuskielen taidon vahvistaminen
- järjestetään siten, että mahdollisimman moni lapsi voi hyötyä
- annetaan osana esiopetuksen opetusta niin usein, kun on tarpeen
- suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kielitietoisen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen näkökulmat

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

- erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta
- kohdennetaan koko ryhmän tasolla havaittuihin tuen tarpeisiin ja vaikeuksiin, joihin voidaan vaikuttaa erityisopettajan samanaikais- tai yhteisopetuksena tarjotulla tuella ja opetuksella
- toteutetaan koko esiopetusryhmän kanssa - mahdollistaa opetuksen myös pienemmille lapsiryhmille

Erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota, joka kohdentuu ryhmässä toimivalle opettajalle ja muulle henkilöstölle.

Luku 5.3 Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

- Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat **riittämättömiä**
- Annetaan **yksilölliseen tarpeeseen perustuen** ja **säännöllisesti**
- Lapsikohtaisten tukitoimien yhteydessä lapsella on myös **oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja**.
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa **lapsen etu** huomioon ottaen
- Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin, tuen toteuttamista koskevan suunnitelman ja tukea koskevan päätöksen perusteella
- Lapsikohtaiset tukitoimet ovat: **säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan opetus pienryhmässä, tulkitsemispalvelut, avustajapalvelut, apuvälineet**

Luku 5.3.1 Lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointi

- Selvitettävä **oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen tarve**, **toteutetut opetusjärjestelyt** ja **ryhmäkohtaiset tukimuodot** sekä **mahdollisesti toteutetut lapsikohtaiset tukitoimet**

  → Näiden perusteella arvioidaan, mitkä ovat lasta parhaiten tukevat tukitoimet

- **Lapsen omat mielipiteet** on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.
- Lapsen **huoltajille** tai muulle lailliselle edustajalle on **annettava mahdollisuus osallistua** lapsen tukitoimien tarpeen arviointiin.
- Tuen tarpeen arvioinnista vastaa **esiopetuksen opettaja**. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arviointiin.
- Jos lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.
- Monialainen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi **ei ole edellytys** tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle.

Luku 5.3.2 Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

- Lapsikohtaisen tuen **tarpeen arviointiin perustuen** on laadittava tuen toteuttamista koskeva suunnitelma.
- Suunnitelman laatii **esiopetuksen opettaja**. Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen.
- Suunnitelma on laadittava **yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa**.
- Suunnitelmasta **on käytävä ilmi**
  - lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvat tarvittavat lapsikohtaiset tukitoimet
  - perustelut siitä, miksi lapsikohtaisia tukitoimia tarvitaan tai ei tarvita
  - mahdolliset muut tiedot ja selvitykset, joita tuen tarpeen arvioinnissa on hyödynnetty
  - miten lapsikohtaisia tukitoimia toteutetaan
  - miten lapsikohtaisten tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan
- Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on **arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuoden aikana**.

Luku 5.3.3 Tukea koskeva päätös

- Hallintopäätöksessä on määrättävä lapsikohtaisista tukitoimista lapsen **tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mukaisesti**:
  - Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
  - Kokoaikainen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä
  - Tulkitsemispalvelut
  - Avustajapalvelut
  - Apuvälineet
- Päätös sisältää vain ne lapsikohtaiset tukitoimet, joita lapsikohtaisen tuen toteuttaminen edellyttää.
- Hallintopäätösmenettelyssä noudatetaan **hallintolakia**
- Lapsella ja huoltajalla on oikeus saada asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä päätös, johon he voivat hakea **oikaisua**
- Päätös tulee tehdä **ilman viivytystä**
- Hallintopäätös muutetaan tai kumotaan, mikäli **tuen tarve muuttuu**

Luku 5.4 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

5.4.1 Huoltajan ja lapsen kanssa tehtävä yhteistyö

- **Kaikille huoltajille** kerrotaan oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, sekä lapsen oikeudesta ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja tarvittaessa lapsikohtaisiin tukitoimiin.
- Lapsi osallistuu yhteistyöhön **tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitykseensä sopivalla tavalla**. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon.
- **Tavoitteena** on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa
- Huoltaja tai lapsi **eivät voi kieltäytyä** oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun

Luku 5.4 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

5.4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

- Moniammatillista yhteistyötä on **esiopetuksen eri ammattiryhmien** yhteistyö, joka yhdistää eri ammattiryhmien tiedot ja taidot.
- Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan **eri hallinnonalojen ammattilaisten** yhteen kokoavaa ja niiden rajat ylittävää toimintaa ja yhteistyötä.
    - Yhteistyötä tehdään ensisijaisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (ml. lastenneuvola) kanssa.
    - Terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa tehdään yhteistyötä liittyen pitkäaikaissairauden hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon liittyviä järjestelyihin, lääkinnälliseen kuntoutukseen ja apuvälineiden käyttöön
- Monialainen yhteistyö toteutetaan **ensisijaisesti huoltajan suostumuksella**.

5.5 Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus

5.5.2 Sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

5.5.3 Muut opetuspalvelut

5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä

5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

5.5.1 Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus

Pidennetty oppivelvollisuus
(voimassa 31.7.2026 saakka)

- Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen 5-vuotiaana.
- Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista .
- Päätös erityisestä tuesta ja HOJKS ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. 1.8.2025 alkaen lapsikohtaisia tukitoimia koskeva järjestäminen ja päätöksenteko tehdään lapsikohtaisen tuen tarpeen arvioinnin, lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman ja tukea koskevan päätöksen mukaisesti.

Varhennettu oppivelvollisuus
(voimassa 1.8.2026 alkaen)

- **Esiopetuksen alkamista varhennetaan** ja oppivelvollisuus alkaa vuotta säädettyä aikaisemmin, jos lapsen arvioidaan tarvitsevan enemmän aikaa esi- ja perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi oppimiskykyyn ja kokonaiskehitykseen vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi.
- Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneen lapsen oppivelvollisuus alkaa **sinä vuonna kuin lapsi täyttää 6 vuotta, jolloin hänen tulee osallistua esiopetukseen. Lapsella on oikeus saada esiopetusta sinä vuonna, jona lapsi täyttää 5 vuotta**.
- **Päätös tehdään lapsen ollessa varhaiskasvatus- tai esiopetusikäinen.** Päätöstä ei voi tehdä perusopetuksen alkamisen jälkeen.
- Varhennetun oppivelvollisuuden mukaisia päätöksiä voi valmistella 1.10.2025 alkaen ja päätökset voi ratkaista 1.8.2026-31.8.2026 välillä

5.5.2 Sairaalaopetus ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelu

Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen sairaalaopetus

- Erikoissairaanhoidossa potilaana olevan lapsen esiopetus järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle lapselle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista.
- Sairaalaopetusta tulee järjestää, jos esiopetusta ei muutoin pystytä järjestämään lapsen edun mukaisesti.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

- Varsinaisen sairaalaopetuksen lisäksi järjestettävä konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua lapsen omassa esiopetuksen järjestämispaikassa.
- Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdennetaan ensisijaisesti opettajille.
- Palvelua järjestetään sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitaan vaativaa monialaista osaamista ennaltaehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden suunnittelemiseksi tai tekemiseksi muiden kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevien lasten esiopetukseen.

5.5.3 Muut opetuspalvelut

- Lapsi voi saada esiopetuksen aikana myös muita opetuspalveluita, mikäli lapsi tarvitsee niitä esiopetukseen osallistumisen tueksi.
- Muut opetuspalvelut ovat lapselle maksuttomia palveluja vastaavalla tavalla kuin tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.
- Muiden opetuspalveluiden järjestämistavasta päättää opetuksen järjestäjä, ja palvelun järjestämisestä tehdään hallintolain mukainen päätös.

→ Muita opetuspalveluita järjestää esim. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

5.5.4 Lapsen esiopetuksen järjestäminen poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä

- Lapsen esiopetus voidaan järjestää **osittain toisin** kuin perusopetuslaissa ja -asetuksessa säädetään ja määrätään, jos se on perusteltua lapsen terveydentilaan liittyvästä syystä.
- Esiopetukseen osallistumisajan lyhentäminen tai esiopetuksen poikkeava järjestäminen ei ole mahdollista ilman päätöstä esiopetuksen poikkeavasta järjestämisestä. **Hallintopäätös tulee tehdä, jos poikkeaminen ei ole tilapäinen tai vähäinen.**
- Päätös voidaan tehdä vain lapsen tilanteesta johtuvilla, terveydentilaan liittyvillä syillä. Terveydentilan arvioivat **terveydenhuollon ammattilaiset**.
- Päätöksen tekijä arvioi lapsen kokonaistilanteen myös pedagogisesti eli miten lapsen oikeus esiopetukseen mahdollistuu.

5.5.5 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen

- Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on **lapsen edun mukaista**
- Hallintopäätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tulee tehdä vain **perustellusta syystä ja tarkoin harkiten.**
- Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tehdään **ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa**.
- Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, **lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan**.

Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 5 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan, ja siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Luvun 5.1 osalta	Luvun 5.2 osalta	Luvun 5.3 osalta	Luvun 5.4 osalta	Luvun 5.5 osalta
• Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämistä ohjaavat paikalliset käytännöt ja vastuut • Päiväkodin johtajan tai rehtorin vastuut tuen toteuttamisessa • Lukuvuosisuunnitelman rakenne tuen järjestämisen osalta sekä laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut • Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut • Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tuen yhteensovittamisen paikalliset käytännöt	• Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttaminen, yhteistyörakenteet ja vastuut järjestäjä-, toimipaikka- ja ryhmätasolla • Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen käytännöt ja vastuut	• Ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyyden ja lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointiin ja tukitoimien toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen liittyvät käytännöt ja vastuut • Tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu	• Yhteistyökäytännöt huoltajan ja lapsen kanssa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa • Opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet	• Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksentekoon ja toteuttamiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut *(voimaan 1.8.2026)* • Sairaalaopetuksen järjestämiseen liittyvät yhteistyökäytännöt ja vastuut • Sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelun toteuttamisen yhteistyökäytännöt ja vastuut • Lapsen esiopetuksen poikkeavaan järjestämiseen ja päätöksentekoon liittyvät käytännöt ja vastuut • Perusopetukseen aloittamiseen vuotta säädettyä myöhemmin kuuluva yhteistyö, käytännöt ja vastuut

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

esiopetus@oph.fi